

ולא להסתפק בקול דממה דקה, אלא להשמיע בכל מקום שמקום קדוש כזה לא יימסר ליד אפיקורסים רח"ל, היו לא תהיה!

יש ליצר הרע כח לפעול עם רוח טומאה ולמשוך באופן בלתי טבעי
הישמר לך פן תנקש אחריהם אחרי השמדם מפניך, (י"ב, ל). ופירש"י פן תנקש אחריהם - פן תטרף אחריהם להיות כרוך אחר מעשיהם. יש להעיר שהרי הכתוב מדבר כאן לאחר שהכנענים ייהרגו וכמוש"כ 'לאחר השמדם מפניך', וא"כ עפ"י השכל צריך הדבר להביא ריחוק מהם לאחר שהוכח בעליל שאלוהיהם הם עץ ואבן שאין בו ממש, ואין יתכן שלאחר השמדתם עוד יהא לעם ישראל ניסיון להיגרר אחריהם ולעשות כמותם.

אמנם מכאן יש להתבונן מהו גודל כח היצר הרע, שמלבד כוחו למשוך באופן טבעי ע"י מידות רעות וכדוגמת קנאה תאוה וכבוד, יש לו גם כח של 'רוח טומאה' שמושך באופן בלתי טבעי - וגם נגד השכל וההיגיון הפשוט, ולכן גם כאן אף שישראל ראו את מפלתם של הכנעניים, עדיין היה ליצר הרע כח לבלבל אותם שיתעקשו לטעון שהקב"ה השמידם רק מפני שהם מושחתים במידות רעות ואכזריות ולא מפני שנמשכו אחר עבודה זרה, וכך יימשכו אחר עבודה זרה שראו אצלם.

דוגמא לדבר ראינו בדור האחרון אצל הרפורמים, שיסוד שיטתם היה להידמות לגויים כלפי חוץ, ונקטו בשיטת "יהי יהודי באוהלך, ואדם בצאתך" מתוך מחשבה שבזה יריוחו להסיר את שנתת הגויים מעליהם, אך למעשה אדרבה - דווקא מגרמניה שהיא מקור ההשכלה והרפורמה יצא הרע והגויים שם הבעירו אש לכלות את ישראל בכל מקומות מושבותיהם, ומ"מ הרפורמים לא עזבו את דרכם לאחר שנכחו במפלת שיטתם, אלא הם מתעקשים להמשיך לדבוק בעבודה זרה שלהם, וזהו דוגמא לכח משיתת היצר הרע המושך את האדם גם כאשר הוברר לו שהוא טועה בדרכו.

זהירות מהתפעלות מניסים

כי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות או מופת, ובא האות והמופת אשר דבר אליך לאמור נלכה אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם ונעבדם, לא תשמע אל דברי הנביא ההוא, (י"ג, ד-ב). הגה"ק בעל ה"דברי יואל" מסאטמאר זי"ע היה מזהיר תמיד, שגם אם רואים אותות ומופתים אין להתפעל מזה לסור מדרך האמונה הנכונה המקובלת לנו עפ"י התורה, אלא יש לדעת שהכל ניסיונות לפני ביאת משיח ותחיית המתים, ועלינו להאמין בדברי חז"ל ובתורה הקדושה ולא להתפעל כלל מניסים.

דוגמא ליראת שמים

"אחרי ה' אלוהיכם תלכו ואותו תיראו", (י"ג, ה). הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל נתן דוגמא להמחיש מהו יראת שמים, דהנה אם יימצא כוס מים שאלפי בני אדם אומרים עליו שהוא נקי מכל חשש, אבל יימצא אדם אחד הטוען שהוא יודע בבירור שיש בתוך המים רעל אשר בכוחם להמית את השותה אותם, הנה בוודאי כל אדם יחשוש לחייו ולא ישתה אותם, וכמו כן צריך האדם לפחד ולירא אפילו מצד ספק אולי ייענש על מעשיו ורע ומר יהא אחריתו אם יהא עליו טענה שהוא עבר על אחת מצוות השי"ת.

והאדם שמתבונן בזה לא יוכל ללכת בעולמו מתוך ביטחון בעצמו הוא מסודר, אלא יפחד וידאג לאחריתו, וידאג לעצמו לפרוש מהחטא לעתיד, ולתקן את העבר על ידי תשובה, שהרי כל זמן שנשמת רוח חיים באדם בעולם הזה הוא יכול עדיין לתקן.

גודל זכותו של ה' מבקש' להתקרב לקב"ה או לקרב אחרים לקב"ה
"וסקלתו באבנים ומת כי בקש להדיחך מעל ה' אלהיך", (י"ג, יא). הסבא מקלם זצ"ל התפעל מאוד מפסוק זה וכתב "שמעו נא אחים יקרים, הערה נפלאה", כי הנה מצינו שהתורה החמירה מאוד בעונש המסית, והזהרנו עליו בחמישה לאוין "לא תאבה לו, לא תשמע אליו, לא תחוס עינך עליו, לא תחמול, לא תכסה עליו, וכל כך למה" כי ביקש להדיחך מעל ה' אלוהיך, והיינו רק משום ש'ביקש', ואפילו אם זממו לא עלה בידו, אבל כיון שניסה להדיחך מעל ה' אלוהיך, נוהג עמו הקב"ה בכל חומרת הדין ובלא שום חמלה ורחמים. ומעתה, הלא מידה טובה מרובה ממידת פורענות חמש מאות, (יומא ע"ו), ואם כן, אם החמירה תורה כל כך עם מי שמרחיק את בניו של מקום ממנו, מה גדלה חשיבותם של עסקנים המנסים לקרב יהודים לאבינו שבשמים, ואפילו אם לא הצליחו לבסוף אבל אם כוונתם הייתה לטובה, נותן להם הקב"ה שכר פי חמש מאות ממידת פורענות! **וזמנו כן גם מי שמנסה ומבקש' להתקרב לאבינו שבשמים** [שלא גרע מקרב עצמו ממקרב אחרים], מובטח בשכר עצום ובהנהגה מיוחדת של רחמים וחמלה מהקב"ה.

יש לפנינו הזדמנות לאסוף מצוות ומעשים טובים ללא שיעור

"את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלוהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום", (דברים י"א, כ"ז). כבר עמדו המפרשים מהו כוונת הלשון "אשר" תשמעו, והרי לכאורה היה לו לומר "את הברכה" אם" תשמעו. ופירש בזה ה"אור החיים" הקדוש, שעצם הדבר שהאדם שומע בקול ה' יתברך, זהו גופא ברכה ושכר גדול [מלבד השכר המוכן לאדם לעולם הבא], שאין לך תענוג ודבר המחיה את הנפש כמו לשמוע בקול ה' ולקיים את מצוותיו, וכלשונו הזהב של האור החיים הק' - **"כי השמיעה בתורה הוא תענוג מופלא ומחיה הנפש, והמרגיש בטעם התורה תשיחנו נפשו כי עליו לשלם גמול טוב למתן מתנה טובה מופלאה ואין צריך לומר שאין לתבוע שכר עליה"**, וזה מה שנאמר "אשר תשמעו" - שעצם הדבר ששומעים בקול השי"ת זהו הברכה הגדולה ביותר.

וכמה פעמים שמעתי מפי הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל ששאל היאך יקבל שכר בעולם הבא על לימוד התורה שלו, והרי הוא נהנה כ"כ מלימוד התורה, וכבר קיבל שכרו בחייו בעצם הנאת הלימוד, אמנם הוא מותיב לה והוא מפרק לה, שהקב"ה ישלם לו שכר על עצם הדבר שלומד את התורה כתורת ה' ולא רק כחכמה בעלמא להתענג מיופיה.

התענוג והאשר הגדול בקיום מצוות השי"ת

ועוד יש לפרש בסגנון דומה קצת, שעצם הדבר שהאדם שומע ומבין שיש לו אפשרות לקיים את מצוות השי"ת בעולם הזה, זהו גופא ברכה שאין למעלה הימנה, כי הרבה בני אדם מסתובבים בעולם הזה ואינם שמים לב להתפעל מהמציאות הנפלאה הזאת שיש לנו אפשרות לקיים כאן מצוות ולאסוף 'אבנים טובות ומרגליות' לאין שיעור, **וכאשר האדם 'שומע' ומבין שיש לנו מצוות בעולם הזה, וכדאי לנו לאסוף לעצמינו את המרגליות הללו ולקיים מצוות הרבה, זהו גופא הברכה**.

והגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל סיפר שכאשר היה במאסר בסיביר, לא היה בידו אפשרות ללמוד תורה ולקיים מצוות, והתחיל לחשוב לעצמו מהו תכלית חייו במצב הזה, אבל כאשר קם בבוקר ואמר "מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמת בי בחמלה, **רבה אמונתך**", אז התחיל לשמוח ואמר "גם במצב כזה יש לי מצוות אמונה לקיימה בכל רגע, **וא"כ שווה לי לחיות כל החיים גם במצב כזה בשביל לקיים מצוות אמונה בכל רגע**".

לחיות את כל החיים לשם שמים

"אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות וגו' כל הימים אשר אתם חיים על האדמה", (י"ב, א). הכוונה הפשוטה בפסוק, שהאדם צריך להקדיש את חייו לקב"ה, וכל הימים שהאדם חי על האדמה יהיה במטרה אחת - לשמור את החוקים והמשפטים של הקב"ה. ופעם שאלו את הגר"ח מוואליז'ן זצ"ל מהו סדר הלימוד בשיבת וואליז'ן, והשיב הגר"ח שלתורה אין שום סדרים, אלא אדרבה יש סדר מסוים לזמן האכילה והשינה, וכל השאר משועבד ממילא ללימוד התורה ועסק עבודת השי"ת. והגר"ח מבריסק זצ"ל אמר שאם אין לאדם תשוקה להיות גדול בתורה, זהו מפני שאין בו יראת שמים, אבל מי שיש בו יראת שמים, מתעורר בו באופן טבעי התשוקה להיות גדול בתורה. וגם ההורים חייבים להתפלל ולהשתוקק שבנם יהיה גדול בתורה וכל חייו יהיו מוקדשים לתורה ולעבודת השי"ת, וכמבואר בשו"ע הרב שחייב אדם ללמד את בנו תורה אפילו בשכר גם לאחר נישואיו, עד שהבן יהא מסוגל ללמוד בכוחות עצמו את כל התורה כולה, ורק בזה מקיימים את המצווה ללמד את בנו תורה.

קדושת מקום המקדש וחובתנו למסור נפש על קדושתו

"כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלוהיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם", (י"ב, ה). בכמה פעמים בתורה נקרא מקום המקדש בשם "מקום", כמו בפסוק זה - "כי אם אל המקום", וכן לקמן (י"ב, כ"א, י"ד - כ"ד) "כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה'", או לקמן (י"ב, י"ח) "כי אם לפני ה' אלוהיך תאכלנו במקום אשר יבחר ה'". ויש להבין מדוע נקרא בית המקדש בתואר "המקום". ונראה שבית המקדש הוא המקום המרכזי לעם ישראל, שהרי הוא המקום המקודש ביותר וכל עם ישראל תלויים בו, וגם בזמנינו אנו עדיין תלויים במקום המקדש, שהרי כל תפילות ישראל עוברים דרך מקום המקדש, ולכן הוא נקרא בתואר "המקום" - כלומר המקום המרכזי בבריאה. **וחייבים אנו למסור נפשינו שלא לתת דריסת רגל בכותל המערבי לרפורמים רח"ל**, וצריך להשמיע קול מחאה שתשמע היטב בכל מקום בארץ ובחו"ל

ניתן לתרום להוצאות הדפסת והפצת המאמר בעמדות "נדרים פלוס" לפי החיפוש "מאמר ממרן פוסק הדור הגר"מ שטרנבוך"

או באשראי דרך **"נדרים פון" במס' טלפון 037630585 שלוחה 855**

לתרומות מחו"ל ניתן לתרום באמצעות PAYPAL ע"ש כתובת המייל v0527110992@gmail.com

אחדות עם כל ישראל מתוך זהירות שלא להתאחד עם רשעים

"בנים אתם לה' אלוהיכם, לא תתגודדו" (י"ד, א). בספרים הקדושים פירשו, "בנים אתם לה' אלוהיכם" - כל עם ישראל הם בנים של הקב"ה, וממילא "לא תתגודדו" - אל תעשו את עם ישראל לאגודות נפרדות לומר שפלוני נחות דרגא ואינו ראוי להיות יחד עם שאר הציבור החשובים ממנו, אלא כולם שווים בחשיבותם, כיון שכל ישראל הם בנים של הקב"ה וחביבים לפניו. אמנם יש להדגיש, שאע"פ שיש להתאחד כל ישראל כאחד, מ"מ יש להזהר שלא להתאחד יחד עם הרשעים, ועל זה אנו מתפללים בכל יום "וטוב בעיניך לברך את עמך ישראל בכל עת ובכל שעה בשלומך", והיינו דווקא שלום שהקב"ה רוצה בו שזהו שלום עם צדיקים, ולא שלום עם רשעים שהוא שלום מדומה - ואינו אלא מחלוקת בינינו לבין הקב"ה.

לימוד התורה מתוך יראת שמים

"ואכלת לפני ה' אלוהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך, למען תלמד ליראה את ה' אלוהיך כל הימים" (י"ד, כ"ג). מבואר כאן שאכילת מעשר שני בירושלים היתה למען "תלמד ליראה את ה'". וביארו התוס' בב"ב (כ"א ע"א) בשם מדרש חז"ל "גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד, לפי שהיה עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו, והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה היתה

גם הוא מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה". ומבואר בדברי המדרש, שכוונת הפסוק "למען תלמד, ליראה" הוא ללימוד התורה שמביא ליראת שמים, [וכפי שביארו התוס' שם: "לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה היה מכוון לבו יותר ליראת שמים וללימוד תורה"], וזהו יסוד גדול שלימוד התורה מוכרח להיות מתוך יראת שמים ודבקות בו יתברך, אבל הלומד תורה בלא יראת שמים אלא כסטודנט בעלמא שמתקוק לדעת את חכמת התורה, אין תורתו נחשבת לפני המקום כלל.

כדי להשיג יראת שמים צריך להשקיע כוחות בזה

ויש לפרש עוד בכוונת הפסוק "למען תלמד ליראה" כפשוטו, שכדי להשיג יראת שמים צריך ללמוד בספרי יראה איך משיגים יראת שמים, ואין לאדם לחשוב שהוא יוכל להיות ירא שמים גם בלא להשקיע כוחות בזה, אלא כדי להיות ירא שמים אמיתי צריך ללמוד בספרי יראה. וכן שמעתי מהגה"צ רבי אליהו דסלר זצ"ל, שאי אפשר ליהודי להיות ירא שמים אם אינו קובע יום לעצמו קביעות בלימוד המוסר, ושאלתי אותו שהרי היו הרבה חסידים קדמונים יראים ושלמים שלא קבעו לעצמם קביעות בכל יום ללימוד המוסר, והשיב לי, שהחסידים הקדמונים היו מתפללים בהתלהבות ודבקות ובהתפעלות, וזה היה מקשר אותם לקב"ה ומשפיע עליהם חיזוק כמו מוסר, אבל אנחנו צריכים ללמוד מוסר.

הוראת רבינו שליט"א על העופות הנאכלים בכל מקומות מושבות ישראל:

"העופות כשרים לאכילה, ואין בהם שום נדנוד חשש, יאכלו ענווים וישבעו"

והצדדים הרבים בהלכה. בתוך מהלך הבירורים, אף הגיע הגאון הרב שלמה מחפוד שליט"א שהיה ראש השוחטים של הרב לנדא זצ"ל מלפני יותר מארבעים שנה למקום מנוחת רבינו שליט"א בצפת, והעיד בפניו כי לא נשתנה צורת ואופי העוף הטהור בחמישים שנה האחרונות. במסגרת זו לא נוכל לעמוד על כל הפרטים שנידונו על שולחן רבינו, אלא רק נעמיד בקצרה לתועלת הרבים את עיקר הוראת רבינו, וכדלהלן:

***

לאחר בירורים שונים מפי מומחים ויודעי דבר בעלי שם עולמי לעניינים אלו, בירר רבינו כי העופות המשווקים לאכילה אינם מיוצרים על ידי הכלאת עוף טהור בטמא, כי גם אם אכן היה אפשר לאחר פיתוחים שונים לגדל וולדות מהכלאת עוף טהור עם טמא יחיד, אבל אין הדבר שווה מבחינה כלכלית, היות שקו הפיתוח יירד פלאים על ידי הכלאה זו, בתפוקת הבשר ובצורת גידול הביצים, כך שאין שום אפשרות מבחינה מציאותית לתלות את עופות הפסם בתולדת עוף טמא ממש. ובאשר לטענה שהעופות שלנו מיוצרים מה"קורניש" וה"פליימות רוק" שלדבריהם לא הוברר מסורת עליו, הורה רבינו כי עצם הדבר שפשט הדבר בכל ישראל להתירו למעלה מחמישים שנה, הרי זה גופא נחשב כמסורת, וכמבואר גם בנצי"ב [שו"ת משיב דבר ח"ב סי' כ"ב] לגבי עוף הודו שאע"פ שהיו פקפוקים על המסורת עליו, אבל מאחר שכבר נהגו לאוכלם בהיתר ממילא הוחזקו להתירא, וזהו גופא נחשב כמסורת על העוף, ואין לפקפק עליו.

ולגבי מה שטוענים שעדיין יש לחשוש שמכלאים בעופות נוספים מזנים אחרים בלי מסורת, בירר רבינו שליט"א את הטענות אצל גדולי המומחים לעניינים אלו בארץ המקושר עם גדולי החברות בארה"ב, והתברר מכל דבריו שאין שום ממשות בטענות על הכלאות מזנים שאין בהם מסורת, והעופות המצויים אצלנו מהודורים וכשרים ללא פקפוק.

אמר רבינו כי היות שהעופות שלנו אין בהם שינוי בצורת העוף הטהור המוכר לנו מזה שנים רבות, [וזלת שינויים קלים בגובה הרגלים וכדו' - דברים שהיו קיימים גם פעם במיעוט העופות המצויים בינינו, ואין זה שינוי בצורת העוף הטהור], אין אנו צריכים לחשוש שהעופות שלנו נעשו עופות טמאים, שהלא באמת יש לעופות הללו סימני טהרה, אלא שהרמ"א פסק שמלבד סימני טהרה צריכים גם מסורת, וכל זה הוא דווקא כאשר ניכר שינוי בצורת עוף הטהור, אבל כל זמן שאין שינוי בצורת העוף מהמסורת שהוחזק אצלנו מאבותינו, הרי זה עוף כשר.

***

להלכה ולמעשה הורה רבינו כי "הבשר והביצים כשרים לאכילה ואין בהם שום נדנוד חשש, יאכלו ענווים וישבעו".

בנוסף הזכיר רבינו את דברי הזוה"ק שהשטן בא לקטר על ישראל שהם עוברים עבירות, והקב"ה דורש ממנו להביא עדים, והוא יורד לעוה"ז ושומע עדים המקטרגים על ישראל ומביאם לפני הקב"ה, וא"כ עכשיו שהיו שטענו על ישראל שכולם נכשלו באכילת עופות טמאים, הרי השטן מחפש עדים מהעולם הזה שיתענו כן, ומאחר שהוברר שאין כל חשש, יש לרבנים ובתי דינים ואדמו"רים לפרסם שעם ישראל לא עברו ח"ו על אכילת טריפות, ולא נטמאו ח"ו כל בית ישראל במאכלות אסורות. ובאשר לעוף ה'בראקל' חזר רבינו על הוראתו כי ישנם פקפוקים אם יש עליו מסורת וכן על הסימנים שלו, ולכן יש לאסור בינתיים, וכ"ש שלא להמיר ישן בחדש.

התרגומים הם בעלי זנים רבים, ומומחים בין לאומיים להכלאות הקרובים לתעשייה הנ"ל, טוענים בתוקף כי הזנים שמהם מפתחים את הפטמים המשווקים לשחיטה, הם תרגול ה"קורניש" ותרגול ה"פליימות רוק", ובתוך הקורניש"ש וה"פליימות רוק" יש כמה וכמה גוונים וכמה צורות, כך שההכלאות נעשות מכלל הזנים והגוונים והצורות השונות, כדי לטפח קו רווחי המתאים לגידול במקסימום מדינות בעולם.

בתקופה האחרונה באו מספר עסקנים בטענה שלא נודע מסורת על עופות ה"קורניש" וה"פליימות רוק" שמהם מייצרים את הפטם, כך שיש לחשוש שהעופות הללו אינם כשרים לאכילה, וממילא גם הפטמים המיוצרים מהם אינם כשרים לאכילה. עוד טענו העסקנים הנ"ל שבמפעלים הגדולים בארה"ב מכליאים את העופות בזנים נוספים שאין בהם מסורת, וא"כ נמצא שכל עם ישראל בכל מקומות מושבותיהם נכשלו באכילת עופות בלי מסורת - שדינם כעוף טמא, ועל כן לפי דבריהם אין עצה אלא למצוא תחליף לעוף המקובל אצלנו, ולהתחיל לאכול מעתה רק עוף מזן אחר המכונה "בראקל" שלפי דבריהם עדיין לא הוכלא, ומשתדלים לגדלם ולהפיצם לתוך בית ישראל. ובאמת עיקר הנידון החל כבר לפני קרוב לעשרים שנה, אלא שאז טענו שההכלאות נעשים רק בעוף זכר, כך שיש לומר "אין חוששין לזרע האב", אבל כעת הוברר בפי כל כי ההכלאות נעשים הן בזכרים והן בנקבות, כך שאין צד היתר מדין אין חוששים לזרע האב.

במהלך התקופה האחרונה נכנס רבינו לעובי הקורה לברר היטב את הטענות השונות לפרטיהם, הן מצד בירור המציאות והן בבירור צדדי ההלכה, כדי לדעת את המעשה אשר יעשו, ואם אכן יש להורות להפסיק באכילת העופות, או שישירא עם קדוש לא נכשלו באכילת עופות טמאים, ובתשובה ארוכה ומפורטת העלה על גבי הכתב את בירור פרטי המציאות